

Stefan Nosek

Zabytki kultury wenedzkiej z Lubelszczyzny

---

*Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska Lublin-Polonia. Sectio F 3/2,
215-238*

1948

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Z Zakładu Prehistorii U. M. C. S
Kierownik: zast. prof. doc. dr Stefan Nosek

Stefan NOSEK

Zabytki kultury wenedzkiej z Lubelszczyzny
Les antiquités de la culture des Venèdes
de la région de Lublin

I.

Od czasu opublikowania przez ks. A. Chotyńskiego materiałów z bogatego w efektowne zabytki cmentarzyska z okresu wpływów rzymskich w Dratowie¹⁾ w pow. puławskim, nie podano dotąd z Lubelszczyzny do publicznej wiadomości bodaj ani jednego nowego zabytku z tego okresu pochodzącego. To też Lubelszczyzna zarówno w tym okresie pradziejów jak i w wielu innych stanowi prawie białą kartę, na której znajdują się w poszczególnych okresach z rzadka tylko rozrzucone punkty stanowisk. Chcąc jak najszybciej wypełnić owe luki publikuję niniejsze drobne materiały, wydobyte na jaw przypadkowo czy też będące owocem celowych poszukiwań.

II.

Ciałopalny grób jamowy z okresu późnolateńskiego z Jaszczowa,
w pow. lubelskim

W miejscowości Jaszczów w pow. lubelskim znajduje się na prawym brzegu Wieprza rozległa wydma piaszczysta. W czasie wycieczki badawczej przeprowadzonej przez Zakład Prehistorii UMCS stwierdzono istnienie na wydmie tej licznych śladów pobytu człowieka w różnych okresach przedhistorycznych. Niestety na skutek wywiania piasku przez

---

¹⁾ Chotyński A. ks. *Zabytki przedhistoryczne z Dratowa, Trzcinka, Żmijowisk i innych wsi w powiecie puławskim*. Światowit. IX, 1911. str. 46–60.

wiatry na znacznej przestrzeni wydmy, wybieranie go przez ludność miejscową na potrzeby gospodarcze, wreszcie urządzenie na wydmię miejsca pochovu padłych zwierząt domowych, ślady człowieka przedhistorycznego zostały w znacznej mierze zniszczone. Na całej wydmię leżało mnóstwo skorup z naczyń przedhistorycznych, krzemienne wyroby i odpadki, węgielki drzewne, szczątki palonych kości ludzkich itp. oraz widoczne były czarne place — miejsca po grobach ciałopalnych. W miejscu, gdzie wydma zachowała się jeszcze w stanie nie naruszonym tuż koło drogi polnej, niemal przy koleinie wyrobionej przez wozy odkryto pod powierzchnią dobrze zachowany grób ciałopalny.

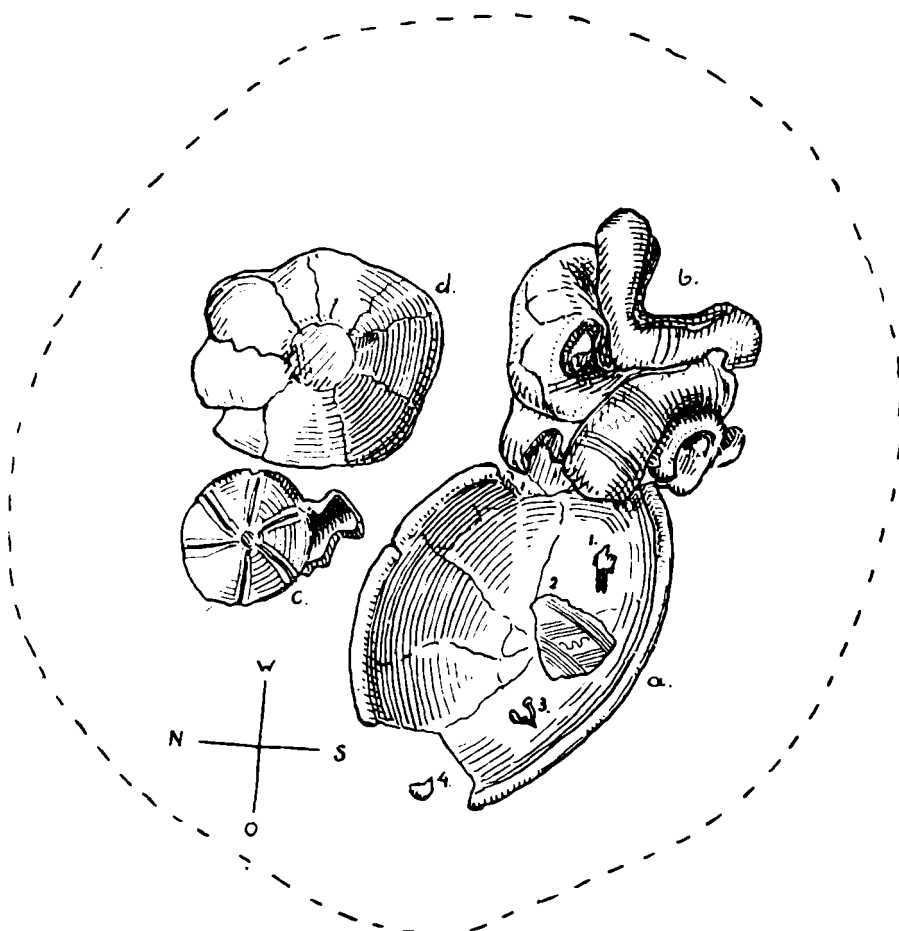
Był to grób jamowy (Ryc. 1) zaznaczający się tuż pod wierzchnią warstwą piasku jako ciemno zabarwiona plama kolistego w przybliżeniu kształtu, w profilu zaś nieckowata. Na dnie jamy znajdowała się dość duża ilość przepalonych kości ludzkich zmieszanych z popiołem i drzewnymi węgielkami. Na kościach ustawiona była duża misa (a) wylotem zwrócona ku górze, wewnątrz której znajdował się fragment grzebienia kościanego (1), przepalona skorupa (2) oraz szczątek brązowego wisiora (3). Tuż obok misy, po stronie wschodniej, leżało zupełnie zdeformowane naczynie (b) z ozdobą plastyczną w kształcie głowy barana. Po stronie północno-wschodniej w niewielkiej odległości od misy znajdowały się dwa jeszcze naczynia ułożone dnem ku górze. Jedno z nich okazało się dolną częścią jakiegoś naczynia (d) o dwustożkowym prawdopodobnie kształcie, drugie małą miseczką (c).

Wszystkie naczynia znalezione w grobie były splekane i noszą ślady silnego przepalenia w ogniu. Płonęły więc na stosie razem ze zwłokami. Najmniej jeszcze podlegała działaniu ognia misa. Jest bowiem lekko tylko wykrzywiona przy wylocie i w części dennej, a na powierzchni posiada charakterystyczne gąbczaste zniszczenia i splekania. Natomiast pozostałe naczynia uległy znacznej deformacji, zwłaszcza zaś naczynie z ozdobą plastyczną w kształcie głowy barana. To ostatnie zostało tak silnie zniszczone, że odtworzenie jego pierwotnego wyglądu nasuwa duże trudności.

Naczynie z ozdobą plastyczną w kształcie głowy barana (Ryc. 2) posiadało przypuszczalnie kształt dwustożkowy z dolną częścią dość długą (około 10 cm), górną zaś krótką (około 3 cm). Załom był zdaje się dość ostry. Również wyraźnym załomem przechodziła górna część brzusca w długą szyję cylindryczną lub lekko stożkowatą, zakończoną zaokrągloną, nieco zgrubiałą krawędzią. Tak zrekonstruowane naczynie przypomina raczej jakieś naczynie kultury łuzyckiej względnie pomorskiej. Przypuszczalnie mniej więcej na przejściu szyji w brzusiec znajduje się ozdoba plastyczna w kształcie głowy barana. Zupełna de-

formacja naczynia nie pozwala zdecydowanie rozstrzygnąć czy głowa była wykonana bezpośrednio na ścianie naczynia czy też osadzono ją na wałku glinianym, przedstawiającym szyję zwierzęcia.

Sama, głowa, która na szczęście nieule się przechowała, wykonana jest niezmiernie starannie, naturalistycznie. Ze szczegółów anatomicznych zaznaczone są duże grube rogi zakręcone ku dołowi a na końcu ku przodowi oraz oczy w postaci małych glinianych czopików, doskonale odtwarzających wyłupiaste oczy baranie. Natomiast inne szczegóły

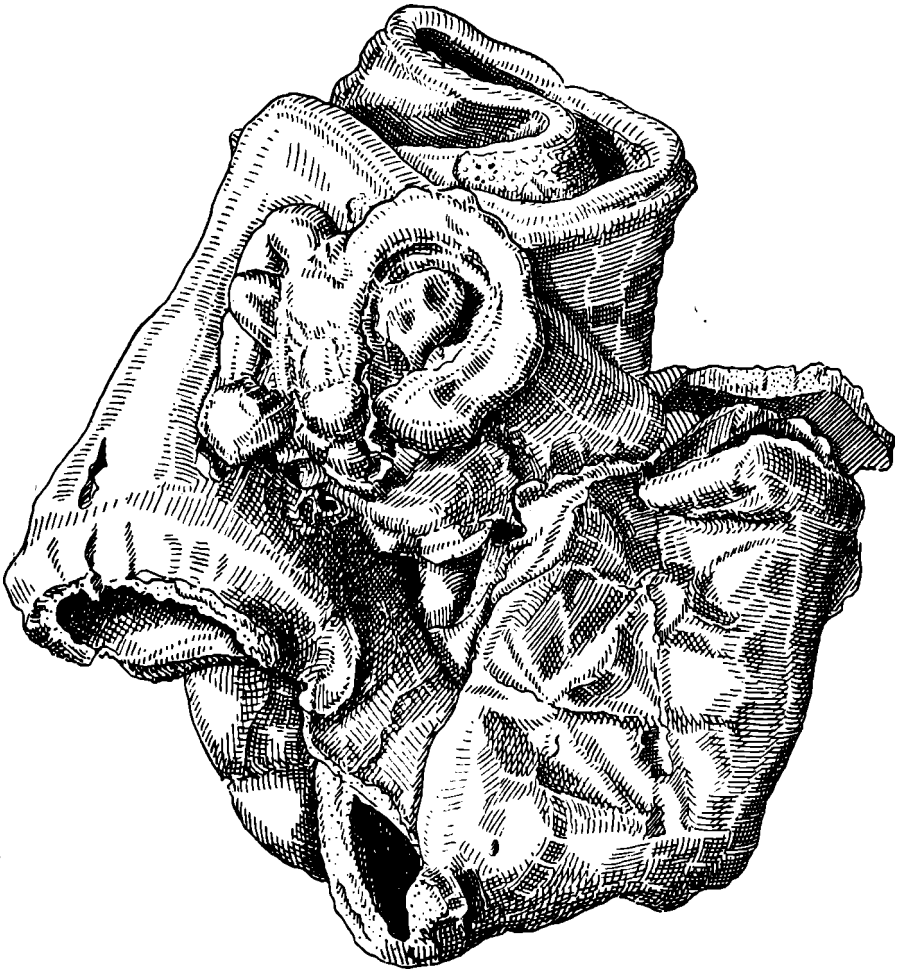

Ryc. 1.

Jaszczów, pow. Lublin. Plan grobu. Linia przerywana oznacza zarys jamy grobowej a) miska, b) naczynie zdeformowane zdobione głową barana, c) miseczka, d) dolna część naczynia, c i d odwrócone dnem do góry. 1) fragment grzebyka, 2) skorupa, 3) fragment brązowego wisiorka, 4) kamyk. Kości ludzkie palone znajdowały się na kupce pod miską.

anatomiczne jak nozdra i gęba naznaczone kreskami nasuwają pewną wątpliwości ze względu na to, że powierzchnia podległa tu pewnym uszkodzeniom, pęknięciom, złuszczeniom i odpryśnięciom z powodu przepalenia.

Wspomnieć wreszcie należy, że prawdopodobnie cała szyja naczynia zdobiona była ornamentem w postaci szerokich bruzd poziomych. I tu jednak zniszczenie powierzchni nie pozwala na dokładność i pewność określenia. Poza tym w niektórych częściach naczynia widoczne są ślady odcisków jakiejś tkaniny, jak też wtopione w jego ściany szczątki ludzkich kości.

Ryc. 2.

Jaszców, pow. Lublin. Zdeformowane wskutek przepalenia w ogniu stosu naczynie z ozdobą plastyczną w kształcie głowy barana.

Z pozostałych naczyń na uwagę zasługuje przede wszystkim duża misa (Ryc. 3) stożkowatego kształtu, z profilem zaokrąglonym i małym dnem. Brzeg wywinięty jest na zewnątrz. Misę zdobi ornament w postaci dwóch równoległych żłobków ułożonych poziomo poniżej szyjki oraz trójkątów w liczbie dziewięciu, zwisających festonowato ku dołowi z podobnie wykonanych podwójnych linii. Misa opatrzona jest w małe przeżęzone uszko poziomo przekłute, którego górny przyczep umieszczony jest na krawędzi. Wys. 11 cm, średn. otw. $27,5 \times 29$ cm, średn. dna 7 cm.

Mała miseczka (Ryc. 4) zdeformowana przez ogień posiadała kształt półkulisty i odchyłoną na zewnątrz krawędź. Z okrągłego zagłębienia na dnie rozchodzi się promienisto ku górze część podwójnych linii rytych. Linie te dochodzą do trzech podobnych równoległych linii poziomych umieszczonych pod szyjką. Wysokość miseczki wynosi około 6 cm.

O ostatnim wreszcie naczyniu znalezionym w grobie nie wiele można powiedzieć. Jest to dolna część naczynia o kształcie prawdopodobnie dwustożkowym. Ściany są powyginane, powierzchnia gąbczasta, spękana i złuszczonego wskutek przepalenia. Śred. dna 6,5 cm.

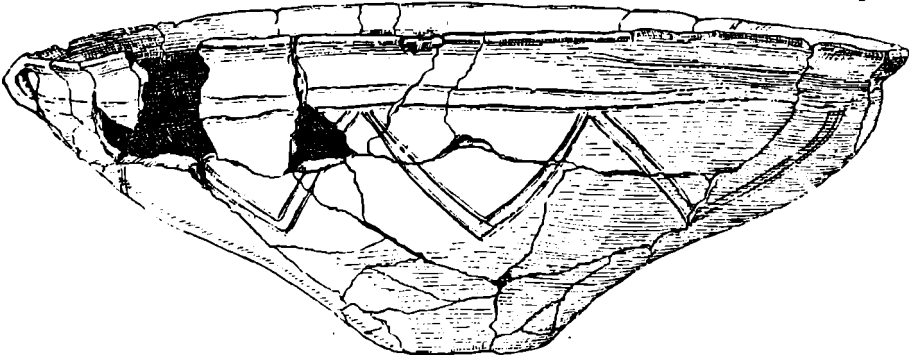
Skorupa znaleziona w misie pochodzi z jakiegoś dużego naczynia (Ryc. 5). Zdobi ją ornament w postaci grup skośnych, płytko rytych linii prostych po pięć w każdej grupie. W wolnym polu pomiędzy grupami linii wyryto nieco głębiej linię wężykowatą. Cały ten motyw ujęty jest w ramy szerokich linii poziomych, rytych płytko jakimś okrągłym zakończonym narzędziem. U góry znajdują się trzy takie linie, u dołu dwie. Skorupa jest przepalona, od wewnątrz złuszczonego, bardzo lekka i nieco wygięta.

Znaleziony w misie fragment wisiorka brązowego (Ryc. 6) przedstawia dwie małe kuleczki na prętach złączonych górną. Wyglądem przypomina wiśnie z ogonkami. Długość wisiorka 2 cm

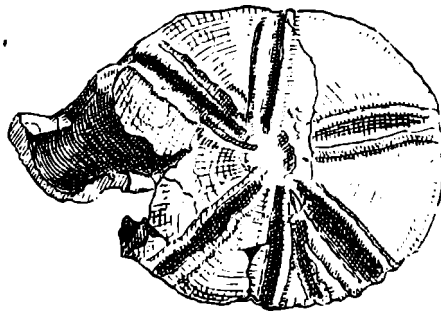
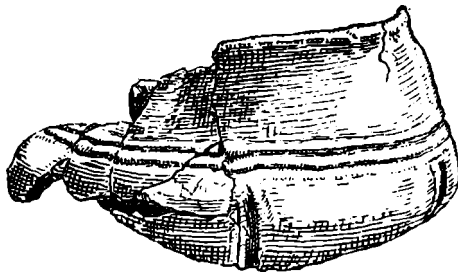
Fragment kościanego grzebienia jest zbyt drobny (Ryc. 6), by można było dokładnie go określić.

W grobie nie znaleziono żadnych przewodnich zabytków datujących. Jednakże tak typ grobu jak i ceramika pozwala go datować na końcową fazę okresu lateńskiego. Zwłaszcza misa jest okazem typowym dla ceramiki wenedzkiej z późnego okresu lateńskiego²⁾. Kształt naczynia

²⁾ Analogiczne misy późnolateńskie znamy np. z Dwikóz w pow. sandomierskim. Por. Wiadom. Archeol. IX, str. 123, ryc. 5; z cmentarzyska późnolateńskiego w Błoniu w pow. sandomierskim z grobu 23 (nie publikowane, przechowywane w Muzeum Archeol. Pol. Akad. Um. w Krakowie). Misa z grobu 23 z Błonia różni się tylko umieszczeniem górnego przyczepu ucha poniżej krawędzi a nie na samej krawędzi jak na misie z Jaszczowa; z Kotowic w pow. trzebnickim na Śląsku. Por. Pescheck C., *Die frühwandalische Kultur in Mittelschlesien*. Leipzig, 1939, tabl. 5, ryc. 4 i z szeregu innych stanowisk.

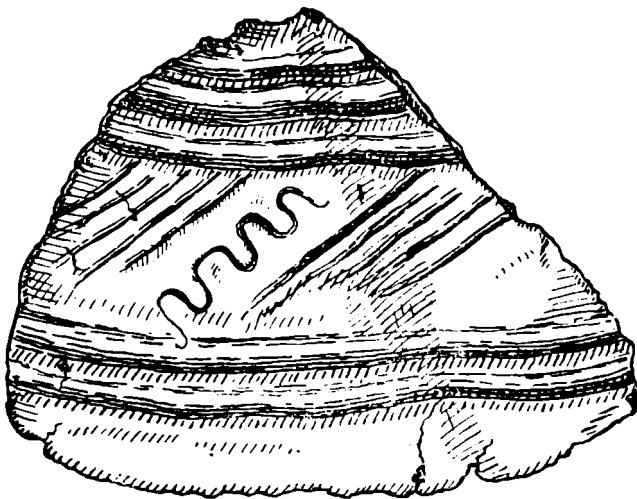
Ryc. 3.
Jaszczów, pow. Lublin. Misa.

Ryc. 4.
Jaszczów, pow. Lublin. Miseczka zdeformowana wskutek
przepalenia w ogniu stosu.

z ozdobą plastyczną oraz ornament misy (zwisające trójkąty), nawiązujące raczej do typów spotykanych w kulturze łużyckiej względnie pomorskiej, datowanie grobu z Jaszczowa na okres późnolateński czynią tymbardziej prawdopodobnym.

Z pośród zabytków wyżej opisanych do najciekawszych należy bezwątpienia naczynie z ozdobą plastyczną w kształcie głowy barana. W dostępnej mi literaturze przedmiotu nie znalazłem żadnej do niego analogii. Można go zatem z dużym prawdopodobieństwem uważać za unikat.

Ryc. 5.

Jaszczów, pow. Lublin. Skorupa przepalona (2) znaleziona w misie.

Naczynie z Jaszczowa można uważać za unikat ale tylko ze względu na zdobięcy je motyw plastyczny tj. głowę barana. Znane jest bowiem ciekawe naczynie zastyką figuralną, należące również do kultury wenedzkiej, a tylko nieco młodsze aniżeli tu opisane, bo pochodzące z okresu wpływów rzymskich z cmentarzyska w Chmielowie Piaskowym³⁾, w pow. opatowskim. Jest to zdaje się górna część jakiegoś naczynia w kształcie figury kobiety? trzymającej w rękach naczynko, którego otwór stanowił niegdyś wylot dla całego naczynia. I to naczynie jest zdeformowane przez ogień. Porównując go z naczyniem z Jaszczowa stwierdzić należy, że posiada ono jednak całkiem inny charakter i wygląd tak, że nie może stanowić pełnej analogii dla naczynia z Jaszczowa.

Nie jest także naczynie z Jaszczowa unikatem, jeśli chodzi w ogóle o wyobrażenia plastyczne na ceramice z różnych okresów i kultur przed-

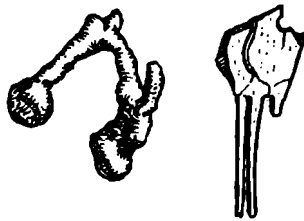
³⁾ Muzeum Archeol. Pol. Akad. Um. w Krakowie. Por. II. Kurjer Codz. Kraków. nr 219 z dnia 18. XI. 1938.

historycznych ⁴⁾). Dla przykładu wspomnę o kilku bardziej charakterystycznych okazach odkrytych na ziemiach naszych. Z młodszej epoki kamiennej mamy np. ligurkę przedstawiającą parę stylizowanych wołków sprzęgniętych jarzmem, stanowiącą zapewne rodzaj ucha czy chwytu naczynia kultury czasz lejowatych, znalezioną w Krężnicy Jarej ⁵⁾ w pow. lubelskim.

Do tej samej epoki i kultury należy także prawdopodobnie główka barana, będąca fragmentem uchwytu naczynia, znaleziona w Nosocicach, w pow. głogowskim na Śląsku ^{5a)}.

Z młodszej epoki brązu pochodzi naczynie kultury łużyckiej zdobione głową barana odkryte w miejscowości Szewce ⁶⁾, w pow. trzebnickim na Śląsku.

Ryc. 6.

Jaszczów, pow. Lublin. a) fragment brązowego wisiorka, b) fragment kościanego grzebienia. Oba przedmioty znajdowały się w misie.

Do podobnego typu ozdób plastycznych występujących na ceramice należy także prawdopodobnie fragment figurki wołu z dużymi rogami, pochodzący z IV w. po Chr., odkryty na osadzie garncarskiej w Zofipolu ⁷⁾, w pow. miechowskim.

Naczynie z ozdobą plastyczną z Jaszczowa jest wyrobem miejscowego garncarza. Jest ono, podobnie jak i wspomniane naczynie z Chmielowa Piaskowego oraz figurka z Zofipola, przypuszczalnie echem plastyki celtyckiej i klasycznej. Okazy tego rodzaju, których liczbę przyszłe badania niewątpliwie znacznie powiększą, świadczą bez wątpienia o dużym talencie plastycznym i pomysłowości wenedzkich garncarzy oraz o zamiłowaniu do piękna u całej ludności ówczesnej na ziemiach polskich.

⁴⁾ Dla uniknięcia nieporozumień zaznaczam, że chodzi mi wyłącznie o wyobrażenia plastyczne na naczyniach glinianych, a nie o plastykę figuralną w ogóle.

⁵⁾ Por. Nosek S., *Materiały neolityczne z Lubelszczyzny*. Annales UMCS. Sectio F. vol. II 1947. str. 207, ryc. 14.

^{5a)} Por. Z otchłani wieków. R. XVIII, 1949, str. 153, ryc. 4:

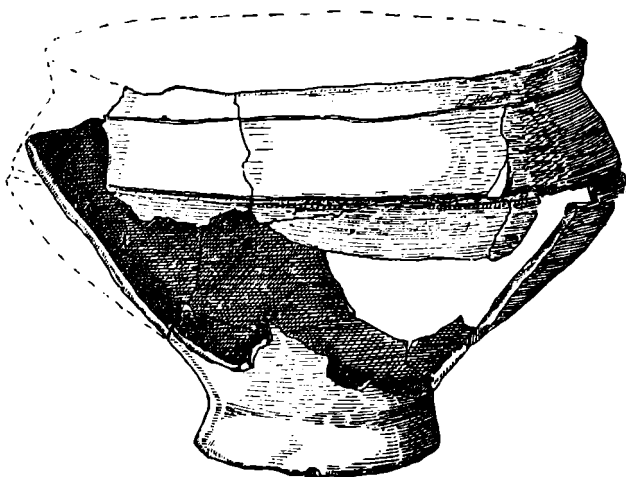
⁶⁾ Por. Nachr. f. deutsch. Vorzeit. R. XVI, 1939, tabl. 34 nr 1—2:

⁷⁾ Por. Z otchłani wieków. R. XVI, 1947, ryc. 2 str. 169.

III.

Naczynie z okresu wpływów rzymskich z Osówki, w pow. lubartowskim

Na terenie miejscowości Osówka w pow. lubartowskim znalazł p. Maruszczak asystent Zakładu Geografii UMCS rozbite naczynie z okresu wpływów rzymskich, którego fragmenty złożył w Zakładzie Prehistorii UMCS. Badania wywiadowcze przeprowadzone przez p. mgr J. Kowalczyka asystenta Zakładu Prehistorii wykazały, że naczynie pochodzi z cmentarzyska, na które natrafiono przy wybieraniu żwiru.

Ryc. 7. Osówka, pow. Lubartów. Popielnica z grobu zniszczonego.

Naczynie (Ryc. 7), które udało się częściowo zrekonstruować na podstawie zebranych ułamków, przedstawia się jako ostro profilowana spora waza na nóżce o zarysie dwustożkowym. Część górna oddzielona jest od dolnej szeroką linią poziomą umieszczoną tuż nad załomem. Również i szyjka odchylona na zewnątrz oddzielona jest podobnie wykonanym żłobkiem. Powierzchnia naczynia jest gładka, barwy czarnej z żółtawymi plamami. Dno lekko zagłębione do środka. Naczynie opatrzone jest małym, poziomo przekłutym uszkiem, umieszczonym tuż pod krawędzią. Wys. 15,5 cm, średn. otworu około 19 cm, średn. dna 9,5 cm.

Opisana wyżej waza ostro profilowana jest typem pospolitym, spotykanym na cmentarzyskach kultury wenedzkiej z końca II i początków III w. po Chr. z różnych okolic Polski⁹⁾. Z tego samego więc okresu pochodzi i waza z Osówki.

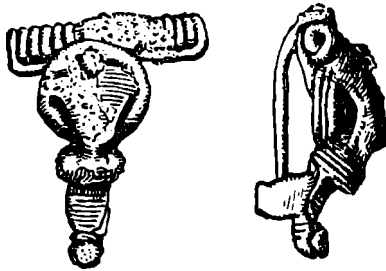
⁹⁾ Por. przykładowo Wąchock, pow. iłżecki: Antoniewicz W., *Archeologia Polski*, tabl. XXXVII 3; Jeżewo, pow. sieradzki: Ic. 7; Konin Kostrzewski B.

IV.

**Grób popielnicowy z okresu wpływów rzymskich z Gościeradowa,
pow. Kraśnik**

W Muzeum Lubelskim znajduje się dość duże naczynie wypełnione przepalonymi kośćmi ludzkimi odkryte przypadkowo w miejscowości Gościeradów, w pow. kraśnickim w ogrodzie miejscowego kierownika szkoły przy sadzeniu drzewek owocowych i ofiarowane przez niego do zbiorów muzeum.

Popielnica (Ryc. 9) o zarysie w przybliżeniu jajowatym, z lekko zaznaczoną szyjką i krawędzią nieco wywiniętą na zewnątrz. Powierzchnia jest lekko chropowata, barwy żółtawobrunatnej. Wys. 22,5 cm, średn. otworu 28,5 cm, średn. dna 13,5 cm.

Ryc. 8.

Gościeradów, pow. Kraśnik. Fibula żelazna.

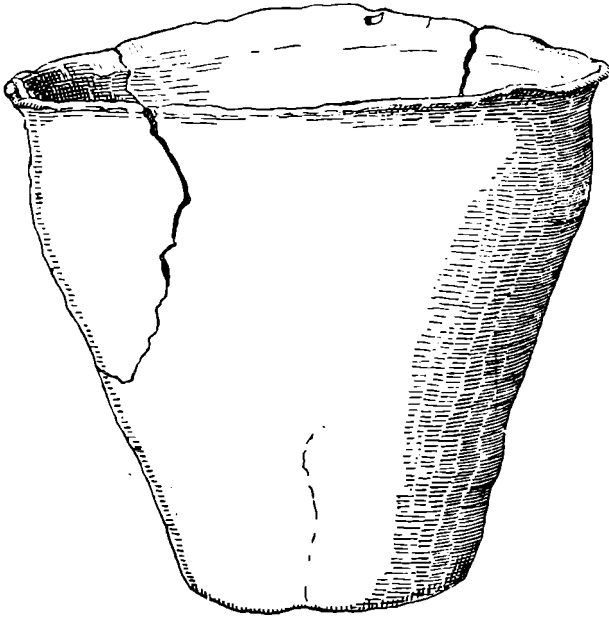
Pomiędzy przepalonymi kośćmi ludzkimi wypełniającymi popielnicę znajdowały się:

a) fibula żelazna (Ryc. 8) silnie profilowana, z główką trąbkowatą, opatrzoną na kabłąku szerokim grzebieniem. Na grzebieniu jak i na całym kabłąku widoczne są z pod rdzy ślady poprzecznych żłobków. Nóżka fibuli zakończona jest małym, stożkowatym guzkiem, pochewka dość wysoka. Długość fibuli 3,5 cm, szerokość sprężyny 2,7 cm, dług. szpili 2,5 cm, wys. pochewki 0,7 cm.

b) okucie (Ryc. 10h) z płaskiej sztabki żelaznej o szer. 0,4 cm i grubości 0,2 cm. Sztabka zwinięta jest w prostokąt.

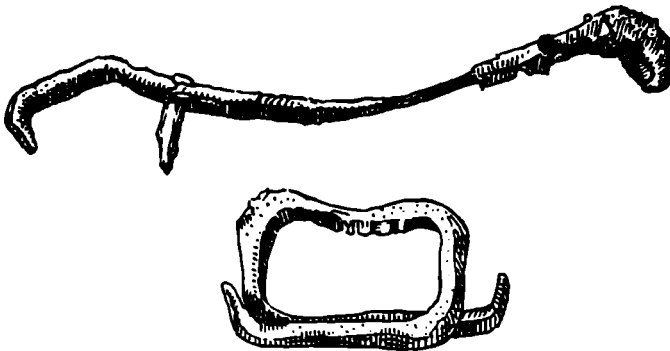

Cmentarzysko z okresu rzymskiego w Koninie (woj. poznańskie) Przegląd Arch. VII, zes. 2, 1947, gr. 9, ryc. 12 nr 6 na str. 203, gr. 17, ryc. 16 nr 2 na str. 205 i szereg innych grobów z tego cmentarzyska; Stara Wieś. pow. sokołowski, gr. 5 Burg. III, ryc. 10, str. 189.

Ryc. 9.

Gościeradów, pow. Kraśnik. Popielnica.

Ryc. 10.

Gościeradów, pow. Kraśnik. Okucia żelazna.

c) okucie (Ryc. 10a) z sztabki żelaznej o identycznej szerokości i grubości jak poprzednia, lekko wygiętej. W sztabce znajduje się gwóźdź żelazny o dłuę. 1,3 cm.

Okazem najbardziej interesującym w opisanym wyżej zespole grobowym jest popielnica. Stanowi ona typ rzadziej spotykany na cmentarzyskach kultury wenedzkiej. Pewną analogię do opisaney tu popielnicy stanowi popielnica z grobu 3 w Koninie⁹⁾. Różni się tylko posiadaniem guzków których na popielnicy z Gościeradowa brak. Dalsze analogie do popielnicy z Gościeradowa stanowią popielnica z grobu 8 w Kopkach¹⁰⁾, w pow. niskim oraz z Dziedzic¹¹⁾, w pow. prudnickim, wreszcie z Krzepocina¹²⁾, w pow. łęczyckim.

Opisany powyżej grób datować możemy na podstawie fibuli znalezionej w popielnicy, przedstawiającej późniejszy typ fibul ostro profilowanych, na przełom II i III w. po Chr. Na ten sam mniej więcej okres czasu wskazuje także i typ popielnicy.

V.

Opublikowane tu materiały kultury wenedzkiej, mimo swej szczupłości, ze względu na to, że pochodzą z różnych punktów Lubelszczyzny, pozwalają stwierdzić, iż obraz tej kultury na Lubelszczyźnie zasadniczo nie odbiega w niczym od tego, który spotykamy i na innych obszarach Polski. Równocześnie zaś, choćby na podstawie znalezisk z Jaszczowa. przypuszczać możemy, że, w miarę narastania liczby stanowisk tej kultury na Lubelszczyźnie, całość jej obrazu stanie w o wiele wyrazistszym i pełniejszym świetle.

⁹⁾ Por. Kostrzewski B., o.c. ryc. 8 nr 13 na str. 100:

¹⁰⁾ Jamka R., *Cmentarzysko w Kopkach (pow. niski) na tle okresu rzymskiego w Małopolsce Zachodniej*. Przegląd Archeol. V, ryc. 4 nr 1 na str. 26.

¹¹⁾ Raschke G., *Ein Runentopf in wandalischen Männergrabe vos Sedschütz Kr. Neustadt. Altschlesien*. V. str. 381, ryc. 2:

¹²⁾ Muzeum w Płocku. nr inw. 151.

R É S U M É

I.

Tombeau crématoire à fosse de Jaszczów, distr. de Lublin

Pendant une expédition d'exploration accomplie par l'Institut de la Préhistoire de l'université de Marie Curie-Skłodowska à Lublin sur la vaste dune sablonneuse qui se trouve sur la rive droite de la rivière Wieprz, à Jaszczów, distr. de Lublin, on a découvert tombeau crématoire bien conservé.

C'était un tombeau à fosse (fig. 1) qui se distingé à une très petite profondeur sous la surface du sol comme une tache foncée de forme à peu près circulaire, de profil — à pans coupés. Au fond de la fosse se trouvait une assez grande quantité d'ossements humains, fortement calcinés, mélangés avec de la cendre et de petits morceaux de charbon de bois. Sur ces ossements était placée une grande gamelle (a), l'ouverture tournée vers le haut. A l'intérieur de la gamelle se trouvait un fragment de peigne en os (1), un tesson calciné (2) et un débris d'une pendeloque en bronze (3). Tout près de la gamelle, du côté est, était situé un vase complètement déformé (b) avec un ornement plastique en forme d'une tête de mouton. Du côté nord-est à une petite distance de la gamelle se trouvaient deux autres vases — le fond tourné vers le haut. Il fut constaté que l'un de ces vases, c'était la partie inférieure d'un vase à la forme probablement à double cône — l'autre — une ecuelle.

Parmi ces trouvailles la plus intéressante est le vase l'ornement plastique en forme d'une tête de mouton (fig. 2).

C'était probablement un vase à double cône, la partie inférieure assez allongée (10 centimetres à peu près), la partie supérieure courte (à peu près 3 cm.). La courbure était probablement assez brusque. La partie supérieure de la panse se liait aussi par une courbure assez distincte avec un long goulot cylindrique ou légèrement conique, terminé par un bord arrondi et un peu épaissi. Le vase ainsi reconstruit rappelle plutôt un vase de la culture de Łużyce ou de la Poméranie. A peu près à l'endroit de la jonction du goulot et de la panse se trouve un ornement plastique en forme d'une tête de mouton. La complète déformation du vase ne permet pas de décider si la tête était exécutée immédiatement sur la paroi du vase,

ou bien était — elle montée sur un cylindre en argile, qui représentait le cou de l'animal.

La tête elle-même, qui par bonheur s'est assez bien conservée, était exécutée très soigneusement et avec réalisme. Parmi les détails anatomiques étaient soulignées de grandes et grosses cornes recourbées vers le bas et — à leur extrémité — en avant, et des yeux en forme de petit bouchons en argile qui imitaient parfaitement des yeux de mouton à fleur de tête. Par contre les autres détails anatomiques comme les naseaux et la gueule sont marqués par des lignes et suggèrent quelques doutes parce que la surface a subi des endommagements, des fêlures, des désquamations et des rejaillissements occasionnés par la calcination.

Le goulot du vase possédait probablement un ornement sous la forme de larges raies horizontales. On voit en outre sur certaines parties du vase des traces d'empreintes d'un tissu et des débris d'os humains attachés à ses parois. La gamelle (fig. 3) à la forme conique au profil arrondi et un petit fond. La gamelle est ornée de deux rainures parallèles horizontales et de neuf triangles exécutés identiquement dirigés vers le bas.

L'écuelle (fig. 4), déformée par le feu avait la forme hémisphérique. Au milieu du fond se trouve une cavité de laquelle six lignes ciselées en forme de rayons se dirigent vers le haut. Ces lignes atteignent trois semblables lignes parallèles horizontales situées au dessous du goulot.

On a trouvé encore dans le tombeau un tesson (fig. 5) provenant d'un grand vase, un fragment d'une pendeloque en bronze (fig. 6) et d'un peigne en os (fig. 6).

On n'a pas trouvé dans le tombeau de débris directs qui permettraient de définir la date. Pourtant le type du tombeau comme la céramique qui se relie aux types rencontrés dans la culture de Łużyce ou de la Poméranie, permettent de définir la date du tombeau de Jaszczów pour la tardive période La Tène.

II.

Un vase de la période romaines de Osówka, distr. de Lubartów

Dans l'Institut de la Préhistoire de l'université Marie Curie Skłodowska se trouve un vase qui a été reconstitué de fragments, provenant du cimetière détruit, découvert à Osówka, distr. de Lubartów.

Le vase (fig. 7) à la forme d'un vase à pied au profil tranchant. Le contour du vase est à double cône. C'est le type de vases rencontrés ordinairement dans les cimetières de la culture Venède de la fin du II-ième et du commencement du III-ième siècle de notre ère dans différentes contrées de la Pologne.

III.

**Un tombeau à urne cinéraire de la période romaine de Gościeradów,
distr. de Kraśnik**

Dans le Musée le Lublin se trouve un assez grand vase rempli d'ossements humains calcinés qui fut découvert par hasard dans la localité Gościeradów, distr. de Kraśnik.

C'est une urne cinéraire (fig. 9), à peu près oviforme, avec un goulot légèrement esquissé et au bords un peu recourbés en dehors, à la surface rougeâtre et légèrement rugueuse. Ce type d'urne se trouve un peu plus rarement dans les cimetières de la culture Venède.

Parmi les ossements romains calcinés qui remplissaient l'urne, furent trouvés deux fragments de ferrures (fig. 10) et une fibule de fer (fig. 8) au profil fortement accentué, à la tête en forme de cornet, munie sur la courbure d'une large crête.

En se basant sur cette fibule, qui représente le type postérieur de fibules au profil accentué, on peut dater le tombeau de Gościeradów pour le II-^{ème} et III-^{ème} siècle de notre ère. Le type de l'urne cinéraire indique à peu près la même période de temps.

SKOROWIDZ OSÓB

- Aberg N. 55, 89, 99, 100, 108, 109, 112, 115, 116, 118, 192
- Antoniewicz W. 20, 21, 33, 34, 36, 42, 44, 56—58, 64, 89, 108, 128, 149, 155, 157, 158, 160, 161, 163, 173, 178, 179, 192, 201, 205, 223
- Bartys J. 51, 54, 192
- Bayer K. 166, 177
- Ber W. 56, 77, 192
- Bieliński S. 182
- Boratyński ks. 175
- Buchtela K. 63, 203
- Bunsch K. 185
- Buratyński S. 179
- Childe G. 55
- Chodulski ks. 179
- Chotyński A. ks. 215
- Czapkiewicz B. 158
- Czarnowski S. J. 166, 192
- Cervinka K. 56, 63, 192, 203
- Damerau O. 57
- Darowska F. 158
- Dąbrowski F. 158
- Dechelette J. 100, 117, 192
- Demetrykiewicz W. 15, 73, 82, 88, 94, 148, 152, 154, 157, 160, 169, 171, 172, 187, 192
- Durczewski Z. 3, 4, 25, 28, 68, 83, 84, 87, 92, 100, 103, 107, 108, 110, 111, 116, 117, 128, 133, 149, 156, 159, 163, 164, 167, 170, 174, 175, 183, 192, 197, 207
- Dydyński 183
- Dylik J. 188, 189,
- Ebert M. 17, 69, 77, 78, 106
- Eisner J. 118, 192
- Filip J. 36, 39, 55, 63, 69, 82, 84, 87, 113, 115, 193, 201, 203
- Fitzke J. 168, 193
- Forrer R. 100, 108, 117, 193
- Gams H. 10, 121, 193, 199
- Gawron M. 173
- Gołębiowski 188
- Gottfried K. 187
- Górecki W. 179,
- Gutowski 154
- Hadaczek K. 162, 163
- Hampel J. 89, 95, 98, 100, 112, 118, 128, 193
- Jahn M. 36, 193, 201
- Jakimowicz R. 24, 121, 176, 193
- Jamka R. 60, 61, 62, 68, 122, 128, 165, 175, 193, 226
- Janusz B. 15, 168, 169, 171, 193
- Jastrzębowski S. 163, 195
- Jażdżewski K. 23, 30—34, 40, 43, 44, 48, 58, 64, 73, 128, 130, 140, 142, 144, 145, 163, 193, 201, 206, 213
- Kirkor A. H. 152, 184
- Kleemann O. 56, 86, 111, 121, 126, 138
- Kohn 184, 188
- Kossinna G. 36, 201
- Kostrzewski B. 223, 226
- Kostrzewski J. 3, 16, 17, 20, 24, 25, 28, 31—34, 38—42, 44, 54, 62, 64, 68, 71, 72, 86, 92, 96, 99, 104, 106, 108, 110, 113, 114, 121, 123, 128, 132, 136, 149—151, 155, 156, 158, 163, 166—169, 171—173, 176—179, 182, 193, 201, 205, 207, 209
- Kowalczyk J. 223
- Kozłowski L. 7, 9, 14—22, 29, 32, 35, 44, 51, 53, 55—58, 63, 65, 68—70, 72, 77, 81, 85, 86, 92, 95, 104, 110, 114, 130, 139, 154, 155, 166, 168, 169, 171, 172, 177, 179, 193, 200, 201, 205
- Kraszewski J. I. 15
- Krukowski S. 24, 37, 194

- Kunar W. 163
 Kwiatkova E. 181
 Lencewicz S. 5, 194
 Lefczyk G. 143, 186, 189
 Lepszy L. 161, 179, 194
 Lepkowski J. 171, 186, 187, 189, 194
 Majewski E. 150, 194
 Majkowski E. ks. 89, 194
 Malarski J. 160
 Maruszczak 223
 Mehlis 184, 188
 Michałowski 159
 Montelius O. 3, 59, 197
 Morawski S. 194, 185, 194
 Morstin 169
 Motyka J. ks. 50, 74, 123, 162, 194
 Niederle L. 35, 201
 Niesiolowska A. 108, 193
 Nordhagen R. 10, 193
 Nosek S. 12, 28—31, 39—41, 43, 44, 46,
 48, 50, 51, 57, 58, 62, 64, 70, 73, 74,
 130, 133, 154—156, 177, 185, 194, 201,
 206, 222
 Nowak S. 158
 Osiński K. 37
 Paluch P. 179
 Pescheck C. 219
 Petersen E. 99, 194
 Piątkowski W. 171, 172
 Pic J. 35, 63, 194, 201, 203
 Polański J. 37
 Prąglowski ks. 179
 Radig W. 14, 15, 44, 77, 85, 87, 147, 194
 Raschke G. 226
 Rastawiecki 171
 Reyman T. 12, 23, 24, 42, 47, 61, 62, 74,
 120, 136, 169, 179, 194, 202
 Richthofen B. 36, 50, 70, 72, 77, 78, 82,
 84, 95, 106, 108, 150, 163, 173, 178,
 194, 201
 Rogawski K. 184, 190
 Rytz W. 10
 Sadowski J. N. 172, 195
 Salewicz K. 23, 48, 195
 Schranil J. 55, 69, 195
 Schutz A. 187
 Seger H. 36
 Siemieński 89, 147
 Skurczyński H. ks. 184
 Sprockhoff E. 117, 195
 Stocky A. 39, 54, 195
 Sulimirski T. 10, 21, 22, 25, 32, 44, 91,
 92, 94, 97, 99, 101, 105, 106, 111—114,
 118, 128, 132, 149, 150, 155, 156, 158,
 160, 163, 167—169, 171, 173, 178, 182,
 195, 201, 207
 Szczygielski T. 174, 195
 Szmit Z. 43
 Szyszko-Bohusz A. 186
 Śliwa 186
 Tomkowicz S. 157, 187
 Treter B. 175
 Uchman S. 186
 Uwarow 160, 173, 195
 Wawrzyniecki M. 163, 195
 Willvonseder K. 56, 59, 117, 195
 Wisznicki 154
 Zakrzewski Z. 17, 195
 Zamojski W. 89
 Zieliński T. 186
 Żaki A. 39, 44, 165, 186, 195
 Żurowski J. 22, 32, 46, 56, 57, 60, 95, 101,
 103, 104, 106, 107, 116, 127, 128, 156—
 160, 163, 164, 166, 168, 172—174, 176,
 178, 186, 190, 195

SKOROWIDZ MIEJSCOWOŚCI

- Albigowa, pow. Łańcut 183
 Alsó-Fejér (Węgry) 100
 Aranyos (Węgry) 98
 Bachórz, pow. Brzozów 14, 15, 44, 48,
 68, 77, 79, 81, 85, 87, 90, 123, 132, 133,
 147, 183, 191, 194, 200, 204, 206—208
 Baczyn, pow. Kraków 183
 Bałice, pow. Mościńska 41
 Batowice, pow. Kraków 183
 Biłoborze, pow. Stopnica 184
 Biecz, pow. Gorlice 88, 147, 191
 Biegonice, pow. Nowy Sącz 183
 Bilczyce, pow. Kraków 183
 Biskupice, pow. Miechów 27, 91, 92, 97,
 100, 103, 105, 106, 112, 113, 118, 127,
 148, 191
 Biskupice, pow. Stopnica 183
 Biskupin, pow. Żnin 134
 Błogocice, pow. Miechów 18, 100, 105,
 106, 108—110; 113, 116, 118, 120, 127,
 136, 150, 191
 Błonie, pow. Sandomierz 61, 62, 203, 219
 Rochnia, m.p. 8, 9, 206
 Boguchwała, pow. Rzeszów 38
 Borki, pow. Stopnica 103, 112, 114, 123,
 125, 126, 131, 133, 150, 191
 Borzymów, pow. Stopnica 184
 Bóbrka, pow. Krosno 176
 Brandwica, pow. Tarnobrzeg 183
 Breznobánya (Węgry) 118
 Brody Duże, pow. Stopnica 183
 Bruchnal, pow. Jaworów 183
 Brzezie, pow. Jarocin 110
 Bucze-Zagrody, pow. Brzesko 183
 Budziszowice, pow. Pińczów 184
 Buk (Niemcy) 134
 Chmielów Piaskowy, pow. Opatów 221,
 222
 Chorzelów, pow. Mielec 184
 Chruszczyna Mała, pow. Pińczów 95, 96,
 105, 127, 151, 191
 Chrzanów, m.p. 9
 Chwałowice, pow. Pińczów 184
 Cieszyn 8
 Côte-d'or (Francja) 100
 Czechów, pow. Pińczów 184
 Czudec, pow. Rzeszów 99, 112, 151, 191
 Czyżów, pow. Stopnica 184
 Dąbrówka, pow. Nowy Sącz 184
 Dembie, pow. Tarnobrzeg 184
 Dębica, m.p. 184
 Dolany (Czechosłowacja) 115
 Domaniza (Czechosłowacja) 117
 Dratów, pow. Puławy 70, 215
 Dubica (Czechosłowacja) 117
 Dwikozy, pow. Sandomierz 184, 219
 Dziedzice, pow. Prudnik 226
 Dziekanowice, pow. Pińczów 18
 Dzierżnia, pow. Pińczów 184
 Dzików, pow. Tarnobrzeg 77, 82, 83, 94,
 123, 125, 152, 191, 206
 Facimiech, pow. Kraków 116
 Forró (Węgry) 89, 109
 Furmany, pow. Tarnobrzeg 16, 79, 118,
 123, 153, 191, 204
 Garlatowice, pow. Pińczów 184
 Giebułtów, pow. Kraków 39
 Giedlarowa, pow. Łańcut 184
 Głowo, pow. Brzeziny 48, 202
 Gniazdowice, pow. Miechów 57
 Gnojno, pow. Stopnica 184
 Gołuchów, pow. Pińczów 184
 Goszyce, pow. Miechów 54, 192
 Gościeradów, pow. Kraśnik 224—226, 229
 Góra, pow. Stopnica 184
 Gręboszów, pow. Dąbrowa 184
 Grębów, pow. Tarnobrzeg 185
 Grodzisko, pow. Jasto 185

Gross—Weikersdorf (Austria) 56
 Gruszka, pow. Tłumacz 195
 Gruszów, pow. Dąbrowa 185

Haydu—Böszörmény (Węgry) 90, 118
 Heves (Węgry) 100
 Husów, pow. Łańcut 93, 96—98, **154**, 191

Igołomia, pow. Miechów 9, 57, 58, 142—
 144, 155, 157, 159
 Imbramowice, pow. Miechów 185
 Iwanowice, pow. Miechów 7, 14—18, 20,
 25, 29, 35, 51, 53, 55—57, 63, 64, 67,
 69, 70, 72, 75, 77, 79—81, 84, 86, 87,
 110, 123, 125, 133, 139, 143, **154**, 191,
 193, 194, 200

Jadowniki Górne, pow. Brzesko 125,
 140, 213
 Jaksice, pow. Miechów 185
 Jakubowice, pow. Pińczów 185
 Janina, pow. Stopnica 69, 123, 133, **155**,
 191, 204
 Janowice, pow. Kozienice 48, 202
 Jarosław, m. p. 8, 96, 97, **155**, 185, 191
 Jarosławice, pow. Stopnica 185
 Jarmuta, pow. Nowy Sącz 185
 Jasionna—Klekot, pow. Sieradz 195
 Jasionów, pow. Złoczów 99
 Jastrzębiec, pow. Stopnica 123, **155**,
 185, 191
 Jaszczów, pow. Lublin **215**, 217, 218,
 220—222, 227
 Jensovice (Czechosłowacja) 117, 118
 Jeżewo, pow. Sieradz 223
 Jędrzejów, m. p. 21
 Jordanów, pow. Dzierżoniów 87.
 Jurowce, pow. Sanok 185

Kącice, pow. Miechów 185
 Kaczory, pow. Chodzież 110, 193
 Kajnyikfalva (Węgry) 98
 Kamień, pow. Kraków 91, 100, **155**, 191
 Kańczuga, pow. Łańcut 104, **155**, 191
 Karniów, pow. Kraków 185
 Katerinky (Czechosłowacja) 115
 Katowice, m. p. 21
 Kawczyce, pow. Stopnica 185
 Kazimierza Mała, pow. Pińczów 185

Kąty, pow. Stopnica 185
 Kenderes (Węgry) 112
 Ker (Węgry) 89
 Kępa, pow. Tarnobrzeg 185
 Kielce, m. p. 9, 186, 198, 199, 206
 Klepie Dolne i Górne, pow. Stopnica 186
 Kobiernice, pow. Biała 88, 89, 94, 131,
 157, 191, 206
 Kołaczkowice, pow. Stopnica 186
 Komorniki, pow. Kraków 186
 Konaszówka, pow. Miechów 124
 Konin, m. p. 223, 224, 226
 Kopki, pow. Nisko 226
 Korczyn, pow. Pińczów 96, 97, 127, **157**,
 191
 Kotowa Wola, pow. Tarnobrzeg 186
 Kotowice, pow. Trzebnica 219
 Kraczkowa, pow. Rzeszów 186
 Kraków, m. p. 8, 9, 21, 26, 37, 96, 99, 103,
 109, 123, 135, 140, **158**, 186, 191, 194,
 198, 199, 206, 210, 213
 Krężnica Jara, pow. Lublin 222
 Krokorczyce, pow. Łęczyca 48, 202
 Krosno m. p. 93, **158**, 191, 206
 Krościenko, pow. Gorlice 89, 90, 96,
 158, 191
 Krzepocin, pow. Łęczyca 226
 Krzysztoforzyce, pow. Kraków 103, 107,
 127, 159, 191
 Książnice Wielkie, pow. Pińczów 18,
 110, 123, 137, **160**, 191
 Kurd (Węgry) 112

Lackbersdorf (Austria) 59
 Laski, pow. Kępno 27, 106
 Lesko, m. p. 89, 90, **160**, 191
 Leżachów, pow. Jarosław 186
 Lichtenworth (Austria) 59
 Liebegast (Niemcy) 57
 Ligota Wielka, pow. Koźle 86
 Limanowa, m. p. 89, 90, **160**, 191
 Lipie, pow. Rzeszów 186
 Lorenzenberg (Niemcy) 100
 Lubina (Czechosłowacja) 117, 195
 Ludynia, pow. Jędrzejów 186
 Lutzkendorf (Niemcy) 116
 Lwów, m. p. 146

- Łagiewniki, pow. Miechów 70
 Łętowice, pow. Brzesko 110, 126, 127, 161, 191, 206
 Łęzkowice, pow. Bochnia 14, 50, 73, 123, 162, 191, 197, 200
 Łoniów, pow. Sandomierz 187
 Łubna, pow. Sieradz 17
- Maczugi, pow. Jarosław 187
 Maćkówka, pow. Przeworsk 32, 93, 95—98, 103—108, 111, 112, 127, 138, 162, 191, 212
 Magierów, pow. Stopnica 187
 Majdan, pow. Tarnobrzeg 187
 Makocice, pow. Miechów 123, 163, 191
 Malce, pow. Nisko 187
 Maleszowa, pow. Stopnica 187
 Mała Wieś, pow. Sandomierz 187
 Marchocice, pow. Miechów 96, 97, 163, 191
 Marcinkowice, pow. Nowy Sącz 26, 41, 60, 91, 92, 96, 98, 102, 105, 106, 108—116, 119, 121, 122, 125, 127—129, 131, 132, 135, 138, 140, 142, 143, 151, 163, 191, 197, 200, 204, 206, 209, 212, 213
 Marianki, pow. Włocławek 83
 Maros—Ujwar (Węgry) 98
 Marszowice, pow. Miechów 14, 39, 45, 47, 68, 69, 73, 80, 87, 107—109, 116, 123, 125, 133, 135, 165, 191, 200, 204, 207, 208
 Mączniki, pow. Środa 108
 Mėlnika (Czechosłowacja) 118
 Michcin, pow. Tarnobrzeg 187
 Miechów, m. p. 22, 25, 42, 68, 123, 166, 191, 206
 Miedziana Góra, pow. Kielce 9
 Miedzianka, pow. Kielce 9, 18, 93, 95, 131, 166, 191, 206
 Międzybórz, pow. Opoczno 166
 Międzygórz, pow. Sandomierz 104, 166, 191
 Mników, pow. Kraków 116, 117
 Mniszów, pow. Miechów 187
 Modlnica, pow. Kraków 57
 Mokrzyszów, pow. Tarnobrzeg 187
 Mołodycz, pow. Jarosław 187
 Morawsko, pow. Jarosław 187
- Motkowice, pow. Jędrzejów 96, 117, 119, 145, 167, 191
 Myślibórz, pow. Opoczno 23, 48, 195, 202
- Nadbrzezie, pow. Tarnobrzeg 187
 Nagłowice, pow. Jędrzejów 144
 Nagórki, pow. Łęczyca 76, 194
 Nagy—Hangos (Węgry) 109
 Nasławice, pow. Sandomierz 187
 Naszacowice, pow. Nowy Sącz 96, 127, 167, 191
 Nieczajna, pow. Brzesko 90, 187
 Nisko, m. p. 8, 31
 Niziny, pow. Mielec 187
 Nosocice, pow. Głogów 222
 Nowosielce, pow. Przeworsk 187
 Nowy Sącz, m. p. 21, 206
- Ojców, pow. Olkusz 96, 168, 191
 Oksa, pow. Jędrzejów 144
 Oleśnica, pow. Stopnica 187
 Olkusz, m. p. 9
 Olszanica, pow. Kraków 188
 Opatowice, pow. Jędrzejów 144
 Opatów, pow. Częstochowa 28, 73, 106, 133, 194
 Orchów, pow. Łask 121, 209
 Orzelec Mały, pow. Stopnica 188
 Osówka, pow. Stopnica 223, 228
 Ostrowce, pow. Stopnica 188
- Pączek, pow. Tarnobrzeg 188
 Pełkinie, pow. Jarosław 104, 168, 191
 Pieczonogi, pow. Stopnica 188
 Piestrzec, pow. Stopnica 93, 96, 107, 127, 168, 188, 191, 193
 Pigany, pow. Jarosław 188
 Pilchów, pow. Tarnobrzeg 188
 Pińczów, m. p. 21, 206
 Piotrowice, pow. Pszczyna 44
 Pniów, pow. Tarnobrzeg 188
 Pobiednik, pow. Miechów 57, 87, 136, 193, 194
 Podlesie, pow. Stopnica 188
 Poskwitów, pow. Miechów 57
 Pouchow (Czechosłowacja) 84, 87
 Praszka, pow. Wieluń 104, 106, 193
 Przecyce, pow. Będzin 188

- Przemyśl, m. p. 8, 37, 91, 92, 96, 98, 101, 112, 115, 127, 135, 169, 191, 198, 209, 210
- Przędzel, pow. Nisko 103—106, 127, 169, 191
- Pszczyna, m. p. 8
- Raciborsko, pow. Kraków 14, 25, 27, 49, 50, 57, 68, 73, 74, 78, 88, 89, 120, 121, 123, 125, 126, 133, 138, 169, 191, 199, 204, 207, 211
- Raclawice, pow. Miechów 188
- Radymno, pow. Jarosław 18, 19, 102, 109, 112—114, 118, 127, 170, 191
- Radzim, pow. Oborniki 92
- Rakos—Palota (Węgry) 128
- Rdziostów, pow. Nowy Sącz 126, 137, 207
- Repecko, pow. Tarnogóra 209
- Rędziny, pow. Miechów 188
- Rimaszombat (Węgry) 109
- Rogów, pow. Pińczów 73, 91—93, 96, 97, 127, 171, 191
- Rohod (Węgry) 99
- Rokietnica, pow. Jarosław 38
- Rosiejów, pow. Pińczów 11, 13, 15, 17, 21, 23, 42, 46, 47, 51, 61, 87, 194, 202, 203
- Rosko, pow. Wieluń 113
- Rozwadów, m. p. 192
- Rożnów, pow. Nowy Sącz 95, 96, 103, 105, 106, 127, 131, 172, 191, 206
- Rożubowice, pow. Przemyśl 90
- Rudki, pow. Jarosław 188
- Rudnik, pow. Nisko 188
- Ruszenice, pow. Opoczno 48, 202
- Rytwiany, pow. Sandomierz 188
- Rzemień, pow. Mielec 193
- Rzeszów, m. p. 8, 21, 40, 103—106, 108—110, 127, 131, 138, 172, 212
- Samborzec, pow. Sandomierz 16, 18, 22, 25
- Sandomierz, m. p. 8, 9, 21, 210
- Saône (Francja) 100
- Sieniawa, pow. Jarosław 22, 104—106, 127, 173, 189, 191
- Sierpów, pow. Łęczyca 56, 76, 77, 192
- Śniarzewo, pow. Niezawa 83
- Skotniki, pow. Kraków 192
- Smogorzów, pow. Stopnica 189
- Smolice, pow. Łęczyca 76, 85, 194
- Smoszewo, pow. Krotoszyn 108
- Sobów, pow. Tarnobrzeg 189
- Sokolina, pow. Pińczów 100, 103, 127, 173, 191, 195
- Sosnowiec, pow. Będzin 8
- Sroczków, pow. Stopnica 189
- Stanomin, pow. Inowrocław 110
- Stara Wieś, pow. Sokolów 222
- Stągniowice, pow. Miechów 189
- Stejkowa, pow. Lesko 45
- Stradów, pow. Pińczów 123, 140, 189, 213
- Strzelce, pow. Stopnica 189
- Sudoł, pow. Raciborz 99
- Suseni (Siedmiogród) 115
- Szczecin, m. p. 80
- Szewce, pow. Trzebinica 222
- Szlachtowa, pow. Nowy Sącz 93, 96, 127, 174, 191
- Szólnok—Doboka (Węgry) 100
- Szpakowa, pow. Dąbrowa 189
- Śrem, m. p. 110
- Świątniki, pow. Dzierżoniów 50
- Tarnawiec, pow. Jasło 189
- Tarnobrzeg, m. p. 192
- Tarnów, m. p. 8, 105, 131, 174, 191
- Tepliwoda (Śląsk) 70, 110
- Tolna (Węgry) 100
- Tonie, pow. Kraków 189
- Trzciana, pow. Rzeszów 96, 99, 127, 129, 131, 133, 148, 174, 191, 206, 212
- Trzcina, pow. Mielec 189
- Trzciniec, pow. Puławy 16, 18, 22, 25, 49, 215
- Trzebnica, m. p. 108
- Tuligłowy, pow. Jarosław 189
- Tyniec, pow. Kraków 8, 123, 143, 189
- Ucisków, pow. Stopnica 189
- Ulanów, pow. Nisko 189
- Ułany, pow. Turek 95
- Urzejowice, pow. Przeworsk 108, 109, 133, 175, 191

- Wawrzeńczyce, pow. Miechów 25, 27,
 68, 82, 84, 123, 125, 138, 143, 175, 191,
 193, 204, 211
 Wąchock, pow. Ilża 223
 Węgrzce, pow. Kraków 57
 Wieliczka, pow. Kraków 9
 Wielkie Drogi, pow. Kraków 189
 Wielowieś, pow. Kraków 189
 Wietrzno, pow. Krosno 83—85, 122, 132,
 135, 140, 176, 191, 204, 206, 209, 213
 Witkowice, pow. Kraków 23, 56, 79, 143
 Witoldzin, pow. Oborniki 193
 Witów, pow. Pińczów 46, 48, 50, 68, 73,
 74, 86, 87, 95, 96, 99, 105—107, 123,
 124, 126, 127, 133, 153, 161, 176, 190,
 191, 207
 Włostowice, pow. Pińczów 110, 126, 127,
 177, 191
 Wojciechów, pow. Pińczów 14, 72, 80,
 82, 110, 111, 123, 177, 191, 200, 204
 Wola Ranizowska, pow. Kolbuszowa 190
 Wójcza, pow. Stopnica 22, 32, 104, 108,
 127, 128, 131, 178, 191, 195
 Wrzawy, pow. Tarnobrzeg 190
 Wyciąże, pow. Kraków 89, 90, 178, 191
 Wysoka, pow. Łańcut 190
 Wysowa, pow. Gorlice 18, 19, 131, 179,
 191, 206
 Zaborów, pow. Brzesko 190
 Zagajów, pow. Stopnica 190
 Zagórze, pow. Przeworsk 190
 Zakrzów, pow. Tarnobrzeg 190
 Zaleszany, pow. Tarnobrzeg, 190
 Zarszyn, pow. Sanok 190
 Żarzeczce, pow. Rzeszów 190
 Złota, pow. Sandomierz 103
 Zofipole, pow. Miechów 19, 21, 22, 30—
 34, 36, 38—41, 43, 47, 49, 51—63, 65,
 67, 68, 71, 73—81, 83, 86—88, 91, 102,
 114, 115, 123—126, 133, 134, 137—139,
 142, 143, 146, 179, 191, 197, 199, 200,
 202, 204, 205, 207, 211—213, 222
 Zsujta (Węgry) 89
 Zwięczyca, pow. Rzeszów 91, 102, 181,
 191
 Żerniki, pow. Stopnica 87
 Żmijowska, pow. Puławy 215
 Żupawa, pow. Tarnobrzeg 91
 Żydów, pow. Stopnica 14, 18, 22, 102,
 103, 106, 108, 112, 118, 119, 127, 131,
 141, 182, 191, 195, 210
 Żywiec, m. p. 21, 90

DOSTRZEŻONE OMYŁKI

str.	wiersz	zamiast	ma być
3	12 od góry	ją	je
9	8 od dołu	cięciowo	częściowo
10	6 od dołu	Tagunsber.	Tagungsber.
10	7 od dołu	Erdkrustenbewegung	Erdkrustenbewegungen
14	1 od dołu		należy skreślić Mannus
19	5 od góry	Wysowa	Wysowej
25	5 od góry	po wyrazie łużyckiej należy dać kropkę. Zdanie po kropce ma brzmieć: Nikłymi jej śladami są...	
28	6 od góry	zawdzięcza	zawdzięczać
46	9 od dołu	brzuścem	brzućcem
46	2 od dołu	barwą	barwa
57	1 od dołu	35	75
59	podpis pod ryc. 45	z grobu III	z grobu II
59	2 od dołu	Lecbersdorf	Leckbersdorf
61	10 od góry	stanowi	stanowił
64	4 od góry	ustęp od słów „Nie zgodziłbym... do słów kolonizacji etnicznej” w. 12 od góry na str. 65 umieścić w odsyłaczu	
68	1 od dołu	Raciborsko, pow. Miechów	Raciborsko, pow. Kraków
80		przypis 27	27 a
83	7 od dołu	Włocławek	Włocławek
84	1 od dołu	Piuchow	Pouchow
85	1 od góry	obraz	okaz
87	17 od góry	po w. 17 wstawić ustęp: Inną kombinację form reprezentują okazy z cementaryszk w Wojciechowie i Marszowicach, które w oparciu o liczne analogie ze Śląska, Wielkopolski, Czechosłowacji etc. należy odnosić do czasów późniejszych od okresu III a wcześniejszych od V-go czyli do IV okresu brązu. Upodabniają się one do amfor bezuchych, lecz są od nich szersze, bardziej przysadziste i przez to zbliżają się do waz dwustożkowych. W łańcuchu typologicznym małopolskiej ceramiki kultury łużyckiej jest to ważne ogniwo pomiędzy wczesną a późną fazą rozwojową tej kultury.	
89	9 od dołu	ks	hr
93		podpis pod ryciną wyraz krążka ująć w nawias	
104		podpis pod ryciną dodać pow. Kraków	
110	5 i 8 od dołu	Kosrzewski	Kostrzewski
212	4 od dołu	skreślić i wstawić: a) La manque total de difference dans la formation des tombeaux	